

Espalmadore. És el nom del raspall a Tortosa (Ara-
bia, *l. c.*, 165; Sanelo, f° 74; i a civ., PzCabr.); sento
també això i *espalmada* 'raspallada' a la Penya d'Eivisa
(on ja no concixen aquest mot per a 'calafatejar',
1963); «la gatera que havia aplegada va esser tan for-
ta aquesta vegada, que quedà sense sentit --- va esser
necessari que'l freguessin amb *espaumadors* durant
dues hores de rellotge», M. d. S. Oliver (*L'host. de
la Bolla*, 60).

¹ I en el cap. 67 en lloc d'aquella lliçó de l'ed. Bo-
farull, la, de Casac. omet el mot *esparma*.

ESPALORDA, 'cullera llarga de ferro usada pels
vidriers', mot només recollit per *AlcM* que el descriu
com a usat pels vidriers de Manresa. Sembla tractar-
se d'una deformació del ll. *spatula* 'pal o cullera de
remenar', passant segurament per *espadorla amb me-
tàtesi de les consonants, cf. prov. *espaturlo* 'espàtula,
paleta'; i el trasllat de l'accent s'explicaria per les nor-
mes fonètiques del provençal si fos manllevat d'aquest,
cosa sempre fàcil en la terminologia d'oficis. De tota
manera, com que l'afegit de la *r* tampoc està explicat
en provençal, potser hem de suposar que hi hagué
encruentament amb el ll. *trulla* 'paleta o palustre de mestre
d'obres' o amb el ll. *torculum* 'trull', possiblement
aquell influenciat per aquest. A Provença *espaturlo*
no és més que una variant local, en lloc del més comú
espatulo, localitzada pel *TdF* a Carpentras. No hi ha
altres coses semblants en *FEW* XII, 151b; ni *REW*,
s. v. *spatula*, *trulla*; tanmateix en aquest darrer article
i en els articles *trulla*, i *trujal* (ESTRUJAR) del *DCEC*
podrà trobar algunes dades orientadores qui faci més
recerques sobre aquest mot (cf. gr. mod. τούρα,
venec. ant. *turlon* (Boerio) i roms. *turlä* 'cúpula' pro-
vinents de *TRULLA*: Skok, *Etim. Rječnik Hrvatskoga
ili Srpskoga Jezika*, s. v. *trulo*).

ESPALPOTAR, maestr. 'fer caure les fulles mortes
d'un arbre': pel significat no té res a veure amb *palpar*
i ben poc amb *pàmpol*, dels quals voldria fer-lo venir
AlcM mitjançant una combinació forçadíssima i arti-
ficial; sembla una romanalla mossàrab provenint
d'un derivat del ll. PALMES, -MÍTIS, 'brot', 'branca d'ar-
bre', 'sarmen', 'cep' (conservat en parlars de Lorena i
Bèlgica, *REW*, 6172): un mossàrab *espalmetar pogué
ser alterat, per moriscos mig arabòfons, sigui per via
fonètica o per confusió parcial amb *espampolar*, de
significat ben diferent; però tractant-se de gent mig
arabitzada es compendria millor la barreja de dos
mots poc coneguts i semblants per la forma i el sentit.
Crec, però, que en realitat convé prescindir de la su-
posada intervenció d'*espampolar*, i cal tenir en com-
pte que, ultra el significat que *AlcM* ens dóna a co-
nèixer, localitzant-lo a Benassal, el mot en té d'altres.
Carles Salvador, en el seu glossariet de Benassal
(*Misc. Fabra*, 249), el defineix un poc vagament «ne-
tejar» i «escarbar», però aquest devem haver d'enten-
dre'l en el sentit del cast. *escarbarse los dientes* 'escu-
rar-se-les', puix que ho ilustra amb una cobla popular
satírica mofant-se d'algu que «amb una forca / s'es-

parpotae les dents»; GaGirona, *Vocab. del Maestrat*,
p. 299, dóna també la forma *esparpotar*, però com a
pròpia de Morella, i *espalpotar* de Benassal, i defineix
«descaragolar, p. ex., les fulles d'un arbre malaltís o
planta»¹ i, d'altra banda, «la llana, esmotar-la en los
dits» (mot que defineix *fer-la en els dits a motes*),
«també altres coses paregudes, com enfiles per a ferides».
Accs. aquestes que poden ser secundàries i in-
fluïdes per la paronímia amb *esmotar*. En conclusió
és probable que el suposat mossàrab *espalmetar es
vagi canviar en boca dels moriscos en *esparbotar/
espalbotar per encruentament amb un congènere del nostre
escarbotar, i que els repobladors catalans en fessin
esparpotar/espaltotar canviant la *b* en *p* per ultracor-
recció de la fonètica arabitzant (ajudant-hi, és clar,
una vaga relació amb *palpar*). Sembla haver-n'hi ja un
ex. en la trad. de Palladi del S. xv o xiv (citada *AlcM*)
en la variant *espapotar* («*spapotar* o virbar les vinyes,
ço és levar-ne los brots ---»), aquesta potser amb una
altra contaminació, cf. *espapillar* (ESPIPELLAR); ací
hi pot haver algun contacte real amb *espampolar*, que
és el mot que posa en el mateix passatge (redacció,
és cert, bastant divergent) l'altra trad. del *De re rus-
tica*, que cita el *DBal.*, s. v. *espampolar*.

¹ Acollim amb precaució el matis perquè l'autor vol
fer-nos creure que ve «del cat. *esparpillar*» el qual
creu que significa «escucar, escudriñar». És evident
que el vell filòleg amateur revela informació barre-
jadissa i bastant confusa.

Espalt, veg. *DCEC* (ESPALTO) *Espaltigar-se*, V.
panxa Espaltir, V. *espoltir* (POTINER) *Espaltir-
rar*, V. *peltirar* (PÈL) *Espampar*, V. *pàmpol* *Es-
pamparriar* alguer., cf. les formes com *panfarrón* va-
riant de *DCEC* (FANFARRÓN) i el nostre *FANFAR-
RIA* *Espampillar*, encruentament d'*escampar*, -*pillar*,
amb *esparpallar*, -*pillar* *Espampolar*, V. *pàmpol*
Espampollir, sembla encruentament d'*espamp(ol)ar* o
espampillar amb *remollir*, tanmateix cf. també el ross.
espompir-se *Espanat*, V. *penat* (rat-) *Expandit*, V.
esplandit *Espandir*, *espandre*, V. *expandir* *Espan-
notxar*, V. *panotxa* *Espant*, *espantable*, *espantall*,
espantallops, *espantalloques*, *espantamoixons*, *espanta-
mosques*, *espantaocells*, *espantar*, *espantívol*, V. *por*

Espantolar, seria 'espantar' mall. i men., però és de-
finició suspecta d'esbiaixament pseudo-etimològic: no-
tem que els vells diccs. mallorquins i menorquins
(*D'Amen.*, Febrer-Card., etc.) no porten res d'això i el
text de l'única autoritat (hapax en Costa i Llobera) és
ambigu, cf. el mossarabisme val., tort. i fins mall. *pén-
tol(a)* 'bocí', 'parrac', *espentolar* 'estripar, esparracar'
(*PENDULA* 'pellerinques'): ¿no significaria 'fet a miques,
empetitit, anihilat' en Costa? Moll (*Ciudadella, Misc-
Alcover*, 440) realment el defineix «espantar molt»: sospitem
que ell també està sota el pes de la pseudo-etimologia i que
sota aquest «espantar molt» hi ha la idea de 'deixar anihilat,
aterrat'. Fóra incomprensible si fos deriv. d'*espantar* que la
formació diminutiva en *-olar* hagués conduït a una intensifi-
cació de l'*espant*.